

Werkinstructies bodycam

1. Uitgifte

Elke handhaver krijgt op de persoon een bodycam uitgereikt. De handhaver blijft daarmee zelf verantwoordelijk voor zijn bodycam en er kan geen verwarring ontstaan over de opgeslagen opnamen. De bodycam die wordt uitgeven betreft de bodycam van het merk Zepcam, type T2+. Bij de uitgifte wordt het protocol en de werkinstructie aan de handhaver verstrekt. De handhaver ondertekent voor ontvangst van de bodycam en de documenten, alsmede voor het feit dat hij deze gelezen en begrepen heeft.

2. Inzet van de bodycam

De handhaver draagt de bodycam duidelijk en zichtbaar. De bodycam staat continu stand-by en registreert beeld en geluid. Dit heet pre-recorden. Wanneer de opnameknop wordt ingedrukt, wordt de opname gestart maar worden de voorafgaande 90 seconden ook vastgelegd. Wordt de opnameknop niet ingedrukt, worden de opnames telkens na 90 seconden overschreven.

De bodycam wordt aangezet wanneer de handhaver dit noodzakelijk acht omdat hij de situatie als onveilig inschat voor hemzelf, zijn collega of derden. Deze inschatting is aan de handhaver zelf. De handhaver waarschuwt voorafgaande aan het gebruik van de bodycam met luide stem dat er opnamen gemaakt gaan worden. Een waarschuwing blijft slechts dan achterwege indien dit van veiligheidswege niet mogelijk is.

Opname geschiedt enkel in de openbare ruimte en openbare gebouwen.

Nadat de handhaver en de betrokkene die werd gefilmd uit elkaar zijn, dan wel nadat de dreigende situatie voorbij is en het de handhaver genoegzaam duidelijk is geworden dat de situatie niet nogmaals dreigend zal worden, wordt de bodycam uitgezet.

De handhaver rapporteert bij einde dienst aan de coach VTH of er opnames zijn gemaakt en de omstandigheden waaronder dit is gebeurd. De coach VTH legt dit vast in een digitaal bestand. Indien de coach VTH zelf persoonsgegevens heeft verwerkt met zijn bodycam, doet hij hiervan melding aan zijn plaatsvervanger met de functie 'Senior Buitengewoon Opsporingsambtenaar' dan wel aan zijn clustermanager, die toeziet op vastlegging.

3. Opslag en vernietiging

Aan het einde van de dienst plaatst de handhaver zijn bodycam in het oplaadstation. De beelden worden dan automatisch in versleutelde vorm opgeslagen in een beveiligde omgeving die wordt beheerd door de coach VTH. De versleuteling gebeurt conform AES-256. De beveiligde omgeving bevindt zich op de server van de gemeente Katwijk. Tot deze beveiligde omgeving hebben slechts de Coach VTH en de Senior Buitengewoon Opsporingsambtenaar reguliere toegang. Nadat de beelden door plaatsing op het oplaadstation in de beveiligde werkomgeving zijn geplaatst, worden de beelden op de bodycam automatisch vernietigd.

In reguliere gevallen worden de persoonsgegevens automatisch 30 dagen na opname verwijderd. In het geval dat is besloten tot het langer bewaren van de persoonsgegevens, bijvoorbeeld omdat door de handhaver aangifte is gedaan of een klacht is ingediend tegen een gedraging van een handhaver, monitort de coach VTH tweemaandelijks of de verwerking nog langer noodzakelijk is. Indien nodig treedt hij hieromtrent intern in overleg met de afdeling Juridische Zaken. De coach VTH maakt van zijn beslissing een aantekening. Indien niet langer een noodzaak tot verwerking bestaat, draagt de coach VTH na toestemming van de clustermanager zorg voor vernietiging van de persoonsgegevens.

1. Inleiding

In de gemeente Katwijk zijn diverse Buitengewoon opsporingsambtenaren¹ (verder te noemen: handhavers) actief in Domein I.² Deze handhavers worden in de uitoefening van hun taak met regelmaat geconfronteerd met verschillende vormen van agressie die zich vaak niet in strafrechtelijke zin laten kwalificeren. De gemeente Katwijk, en de burgemeester in het bijzonder, ziet het als haar taak om de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de handhaver in de openbare ruimte te vergroten. Vooralnog wordt evenwel geen aanleiding gezien tot het uitrusten van de handhavers met geweldsmiddelen, anders dan handboeien.

De afgelopen jaren zijn er diverse pilots gedraaid ten aanzien van het gebruik van bodycams door (buitengewoon) opsporingsambtenaren.³ Doel van de pilots was te bezien wat het effect van de inzet van bodycams zou zijn op de-escalerende situaties. Bij de verschillende afzonderlijke pilots was het resultaat dat het veiligheidsgevoel van de handhavers door de inzet van bodycams werd vergroot en veelal was ook het aantal agressie-incidenten gedaald ten opzichte van de periode voordat de pilot was aangevangen. Gelet op de positieve effecten van het gebruik van een bodycam wenst de burgemeester de binnen de gemeente Katwijk werkzame handhavers dan ook te voorzien van bodycams. De kaders voor het gebruik en de inzet van bodycams worden in onderhavig protocol vastgelegd.

2. Juridisch kader

Met een bodycam worden beelden en geluid opgenomen van personen. In het kader van de leesbaarheid zal vanaf nu enkel het opnemen van beeld worden benoemd, maar daarmee wordt ook geluid bedoeld.

Met het opnemen van beelden worden persoonsgegevens verwerkt. De verwerking van persoonsgegevens geschiedt in beginsel onder het regime van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Onder een persoonsgegeven moet worden verstaan *“alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare persoon”*.⁴

De verwerking van persoonsgegevens mag niet zondermeer gebeuren. Volgens artikel 5 van de AVG mogen persoonsgegevens enkel worden verzameld voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden. De verwerking dient voorts toereikend te zijn, ter zake dienend en moet het worden beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt. Tot slot geldt dat de verwerking rechtmatig, behoorlijk en transparant is.

2.1 Rechtmatigheid

De verwerking van persoonsgegevens is alleen rechtmatig indien er sprake is van verwerking van persoonsgegevens op basis van een van de grondslagen genoemd in artikel 6 van de AVG. In het onderhavige geval zal de verwerking geschieden op grond artikel 6, aanhef en eerste lid en onder f, van de AVG. Hierin is bepaald dat de verwerking rechtmatig is, *“indien deze noodzakelijk is voor de*

¹ Als bedoeld in artikel 142 van het Wetboek van Strafvordering.

² Wat binnen dit domein valt is te lezen in de Beleidsregels Buitengewoon opsporingsambtenaar.

³ Zowel bij verschillende gemeenten als ook bij de politie.

⁴ Artikel 4, eerste lid, van de AVG.

behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is”.

In de AVG expliciet is bepaald dat deze bepaling niet geldt voor de verwerking door overheidsinstanties in het kader van de uitoefening van hun taken. Echter, de opname van beelden geschiedt niet vanwege de toezichthoudende of handhavende taken van de boa, maar vanwege taak die de burgemeester heeft als goed werkgever. De burgemeester heeft als doel de veiligheid van de boa's incidentspecifiek maar ook voor toekomstige gevallen te vergroten. De burgemeester wenst hiermee uitvoering te geven aan hetgeen hem als werkgever in artikel 3 van de Arbeidsomstandighedenwet is opgedragen. Er is dus geen sprake van verwerking van persoonsgegevens door een overheidsinstantie in het kader van de uitoefening van een overheidstaak maar verwerking van persoonsgegevens door een werkgever in de uitoefening van zijn (privaatrechtelijke) taak als zodanig.

2.2 Noodzakelijkheid verzamelen

Omtrent de noodzakelijkheid van het gebruik van de bodycam wordt het volgende overwogen. De wens bestaat om het werk van handhavers veiliger te maken, zowel in objectieve als subjectieve zin. De bodycam lijkt een probaat middel om de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de handhavers te bevorderen. Hiermee wordt de handhaver in de openbare ruimte een veilig(ere) werkplek geboden. Niet alleen wordt verwacht dat er door (de dreiging van) opname van een incident met de bodycam agressie wordt voorkomen. In voorkomende gevallen zal een handhaver niet genoeg tijd hebben om te waarschuwen, bijvoorbeeld omdat geweld al heeft plaatsgevonden. Voorkoming van meer geweld of het vergroten van de pakkans van een verdachte door het na vordering van de politie aanleveren van de opgenomen beelden draagt ook direct bij aan de veiligheid(sgevoelens) van de handhavers. Dit belang weegt zwaarder dan het belang van een persoonlijke levenssfeer zonder inmenging.⁵ Bij deze belangenafweging wordt bovendien rekening gehouden met het feit dat de bodycam niet zondermeer wordt ingezet. De bodycam zal slechts na een waarschuwing worden ingezet en in omstandigheden waarin de handhaver denkt te worden geconfronteerd met een onveilige situatie.

Opgemerkt wordt dat het niet de bedoeling is dat de handhaver de bodycam inzet om zijn bevindingen vast te leggen enkel betrekking hebbende op zijn opsporingstaken. Hiervoor zijn hem andere middelen ter beschikking gesteld.

2.3 Transparantie

De bodycam wordt duidelijk zichtbaar op het uniform gedragen en zal, voor zover mogelijk, pas worden aangezet na voorafgaande waarschuwing aan de burger. Bij vragen verwijst de handhaver de burger naar de site van de gemeente voor nadere informatie.

⁵ Zoals vastgelegd in artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en artikel 10 van de Grondwet.

2.4 Bewaartermijn

De beelden worden niet langer bewaard dan 30 dagen.⁶ Voor zover de beelden niet verder worden verwerkt, worden de beelden na afloop van deze termijn automatisch verwijderd. Wanneer voor afloop van die termijn een inzageverzoek is gedaan op grond van artikel 15 van de AVG, worden de beelden pas verwijderd wanneer op het inzageverzoek is beslist en de wettelijke bezwaar- en beroepstermijn ten aanzien van dat besluit is verstreken dan wel nadat in die procedure definitief uitspraak is gedaan door de bestuursrechter.

In het geval dat de kennis aanwezig is dat onder het gezag van het Openbaar Ministerie een opsporingsonderzoek plaatsvindt en het de verwachting is dat de opgenomen beelden gevorderd gaan worden, blijven de beelden bewaard tot nader bericht van of namens het Openbaar Ministerie dat de beelden niet benodigd zijn of tot de beelden gevorderd zijn. Wanneer de beelden op vordering zijn verstrekt, zullen de persoonsgegevens zoals deze bij de gemeente berusten, worden vernietigd.

In het geval een klacht is ingediend tegen een handhaver worden de beelden veiliggesteld op verzoek van de klachtencoördinator indien hij dit nodig acht. Het achterwege blijven van zo een verzoek schort de bewaartermijn van 30 dagen niet op. Indien tijdig een verzoek tot veiligstellen van de beelden is ingediend, blijven de beelden bewaard tot de klachtenprocedure is afgerond, of tot dat duidelijk is dat geen toestemming van partijen wordt verkrijgen voor het gebruik van de beelden in de klachtenprocedure.

2.5 Recht op inzage

Op grond van artikel 15 van de AVG komt betrokkenen een recht op inzage toe van de over hen verwerkte persoonsgegevens. Dit recht omvat dus ook een recht op inzage in de van hen met de bodycam gemaakte camerabeelden. Dit recht geldt niet alleen voor de burger maar ook voor de betreffende handhaver. Het recht op inzage is evenwel niet onbegrensd. Zo wordt het recht op kennisname onder andere beperkt ter waarborging van de bescherming van betrokkenen of van de rechten en vrijheden van anderen.⁷ Op de website van de gemeente is vermeld hoe betrokkenen gebruik kunnen maken van hun recht op inzage.

Het is hen die een recht op inzage toekomt niet toegestaan een opname van de getoonde beelden te maken of deze openbaar te maken of te verspreiden.

2.6 Klachtenprocedures

Het staat burgers vrij om een klacht in te dienen over gedragingen van een handhaver. Met invoering van de bodycams kan het voorkomen dat van de beklagde gedraging beelden beschikbaar zijn. De persoonsgegevens zijn evenwel met een ander doel verzameld dan het afhandelen van klachten. Om die reden worden de beelden niet gebruikt in klachtprocedures. Uitgezonderd zijn die gevallen

⁶ Met deze termijn wordt aansluiting gezocht bij artikel 151c, zevende lid, van de Gemeentewet en de Beleidsregels cameratoezicht, College bescherming persoonsgegevens. Deze bepalingen zien op toepassing van vaste camera's in de openbare ruimte. IN deze gevallen is 28 dagen de norm, in het geval van de bodycam is de keuze voor 7 dagen of voor 30 dagen. Nu 30 dagen het best aansluit bij de standaard wordt hiervoor gekozen.

⁷ Zie voor de volledigheid artikel 23 van de AVG.

waarin zowel klager als beklagde vrijelijk instemmen met het gebruik van de persoonsgegevens in de onderhavige klachtprocedure.

2.7 Strafvordering

Het Openbaar Ministerie of de politie kan de burgemeester vorderen tot afgifte van de met de bodycam opgenomen beelden. Hierop zijn de overeenkomstige bepalingen van het Wetboek van Strafvordering van toepassing.

2.8 Integriteit en vertrouwelijkheid

Persoonsgegevens moeten door het nemen van passende technische of organisatorische maatregelen op een dusdanige manier worden verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is en dat zij onder meer beschermend zijn tegen ongeoorloofde of onrechtmatige verwerking en tegen onopzettelijk verlies, vernietiging of beschadiging. Ten aanzien van de waarborging van dit beginsel wordt verwezen naar een separate werkinstructie .

3. Rechtsbescherming

Naast het onder 2.5 genoemde recht op inzage komen betrokken op grond van de AVG nog meer rechten toe.

Relevant wordt geacht dat betrokken het recht op vergetelheid toekomt. Dit houdt in dat verzocht kan worden om wissen van de beelden met persoonsgegevens.⁸ Op beslissingen ten aanzien van dit soort verzoeken en op verzoeken om inzage zijn de regels van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.⁹ Dit betekent dat betrokkenen in bezwaar en beroep kunnen gaan tegen een eventuele afwijzing van een verzoek.

Iedere betrokkene die meent dat zijn persoonsgegevens onrechtmatig worden verwerkt kan actie ondernemen door een klacht in te dienen bij de Functionaris Gegevensbescherming van de gemeente, of bij de toezichthoudende instantie, de Autoriteit Persoonsgegevens. Tot slot heeft iedere betrokkene het recht zich tot een rechtbank te wenden als hij van mening is dat zijn rechten geschonden zijn omdat de verwerking van persoonsgegevens door de gemeente Katwijk in strijd met de AVG plaatsvindt.¹⁰

4. Evaluatie

De bodycams zullen in 2020 worden toegevoegd aan de uitrusting van de boa's. Een jaar na ingebruikname van de bodycams vindt een evaluatie plaats. Met de evaluatie wordt gekeken naar de frequentie van het gebruik, de techniek en de ervaringen van de boa's. De evaluatie omvat niet alleen het daadwerkelijk opnemen van de beelden, maar ook het proces van uitlezen en opvragen van de beelden.

⁸ Artikel 17 van de AVG.

⁹ Artikel 34 Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming.

¹⁰ Artikel 79 van de AVG.